

Kaders Afvalbeleid

Inleiding

De raad heeft het college gevraagd om te komen met een volgende stap in het afvalbeleid en hoe we in de komende 10 jaar met onze afvalinzameling omgaan.

De laatste evaluatie en korte beleidsnotitie stamt uit 2012. Hieruit zijn een aantal stappen gezet naar het huidige afvalbeheer, echter de afvalwereld is dermate aan verandering onderhevig dat het tijd wordt om te kijken hoe we op de langere termijn verder willen met onze afvalinzameling en verwerking. Dit ook omdat er landelijke afspraken zijn om te komen tot afvalvermindering en gesloten systemen (circulaire economie). Dit stelt de Gemeente Tynaarlo voor een dermate uitdaging dat het nodig is om te kijken hoe we verder willen met onze afvalinzameling.

Doel Beheerplan Afval

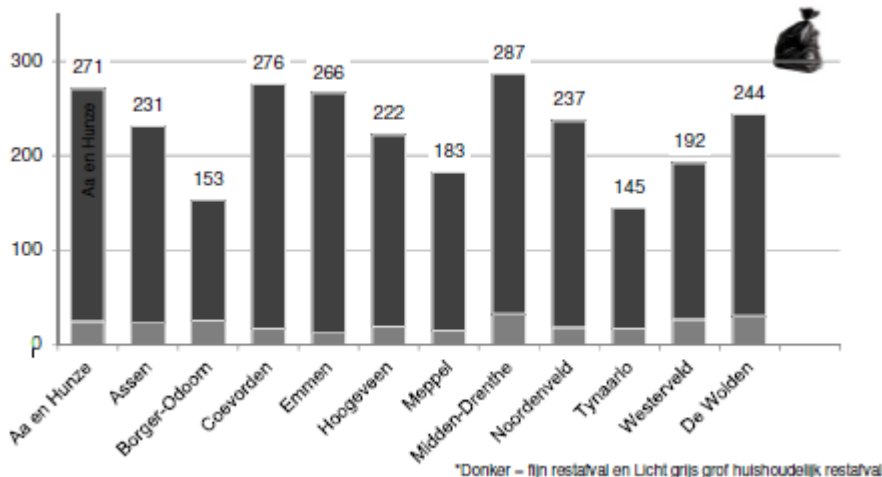
Doel van het Beheerplan Afval is om voor de gemeente Tynaarlo de aanpak op te stellen om in 2020 de hoeveelheid restafval te verminderen naar gemiddeld 100 kg per inwoner en het percentage van het gescheiden ingezameld huishoudelijk afval te verhogen naar 75%.

Huidige situatie afvalinzameling

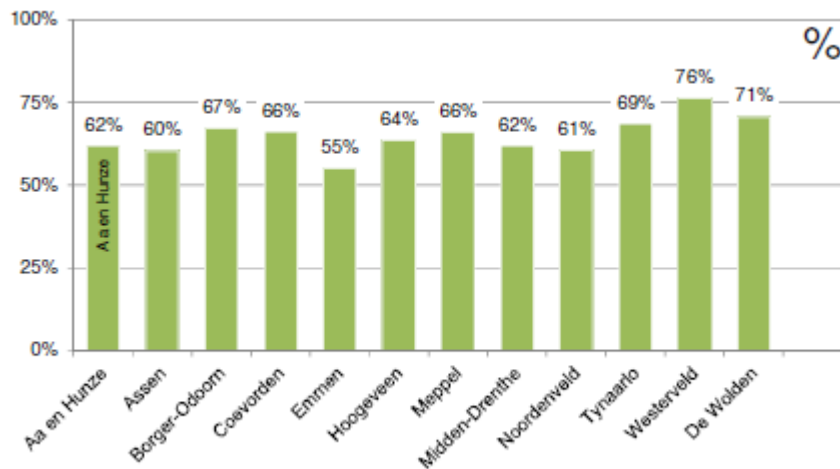
De gemeente Tynaarlo hanteert sinds 2000 bij de afvalstoffenheffing het diftar-systeem. Dit staat voor gedifferentieerd tarief, wat betekent dat inwoners naast een vastrecht ook per kilo aangeleverd afval betalen. Inwoners ontvangen vier keer per jaar een kwartaalnota van de gemeente. Hierop worden het vastrecht en het aantal aangeleverde kilo's van de minicontainers en milieustraat uit dat kwartaal in rekening gebracht.

Percentage scheiden huishoudelijk afval

Tynaarlo doet mee aan de landelijke en Drentse benchmark over het scheiden van huishoudelijk afval. In 2014 werd in de gemeente Tynaarlo 65% van het huishoudelijk afval gescheiden ingezameld. Voor 2020 wordt gestreefd naar een scheidingspercentage van 75%. Dit houdt in dat inwoners gemiddeld 100 kg restafval gaan aanbieden. Om dit te kunnen realiseren moeten nog stappen worden gemaakt, die in het Beheerplan Afval onderzocht en benoemd moeten worden.



Figuur 1: ingezamelde kilo's per inwoner



Figuur 2: Scheidingspercentage per gemeente

Paraplu voor het Beheerplan Afval

De gemeente Tynaarlo heeft duurzaamheid hoog in het vaandel staan. De Duurzaamheidsvisie 2015-2025, 'Dorp van de Toekomst!', omschrijft de visie en doelstellingen van Tynaarlo op gebied van duurzaamheid. Deze visie is de paraplu voor het op te stellen Beheerplan Afval.

De gemeente wil met de duurzaamheidsambitie zichtbaar (blijven) maken dat nú investeren in regionaal energiebeleid en duurzaam leven op langere termijn maatschappelijke en economische meerwaarde biedt. De kernboodschap is: er is maar één wereld! Laten we daar zorgvuldig mee omgaan. De Duurzaamheidsvisie vormt de leidraad voor de regie op projecten die vallen binnen de visie duurzaamheid. Samen met inwoners, bedrijven en instellingen willen we aan de slag. Onze Droom: '18 krachtige en zelfvoorzienende dorpen in Tynaarlo in 2030!'

De gemeente zet in op vier overkoepelende thema's:

1. Tynaarlo tintelt van energie
2. Toekomstbestendig wonen (en ondernemen)
3. Mobiliteit en bereikbaarheid
4. Afval is grondstof

Het uit te werken Beheerplan Afval moet invulling geven aan het vierde thema, 'Afval is grondstof':

Afval is grondstof (kringlopen sluiten)

De circulaire economie is een systeem dat bedoeld is om de herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren. In plaats van het huidige lineaire systeem, waarin van grondstoffen producten worden gemaakt die uiteindelijk vernietigd of weggegooid worden, streeft een circulair model naar een kringloop waarin grondstoffen en producten hergebruikt worden.

We versterken met ondernemers samen de lokale economie en bedrijvigheid. Met hergebruik in kringloopwinkels, repair cafés, ruilkringen blijven producten lokaal beschikbaar. Daarnaast stimuleren we lokale voedselproductie en steekeigen producten in moestuinen, buurttuinen, etc.

(Uit: Dorp van de Toekomst!, Duurzaamheidsvisie 2015-2025 Tynaarlo)

Doelstellingen Duurzaamheid

Doelstellingen die Tynaarlo hanteert als 'stip op de horizon':

- In 2030 zijn we op ons grondgebied voor onze eigen energievoorziening onafhankelijk van fossiele energiebronnen.
- In 2030 is duurzaam grondstof en materiaal gebruik en lokale kringlopen gemeengoed.
- In 2030 is de biodiversiteit en de hoeveelheid groen en natuur toegenomen.
- In 2030 is elk dorp/kern actief op het gebied van duurzaamheid.
- In 2030 is de lokale economie door deze ontwikkelingen verstevigd.
- In 2030 is elk dorp zich bewust van de (milieu)effecten hier en elders op aarde

Betrekken van bewoners

De vraag van onze inwoners staat centraal in het handelen van de gemeente. Het actief betrekken van onze inwoners vinden wij belangrijk. In plaats van bewonersparticipatie willen wij steeds meer richting overheidsparticipatie.

Dat willen we bij de ontwikkeling en uitvoering van het gemeentelijk beleid in een zo vroeg mogelijk stadium doen. Op alle beleidsterreinen wordt daarom actief gezocht naar succesvol gebleken participatiemethoden. Waar dat mogelijk en zinvol is, worden deze methoden overgenomen. Dit geldt ook voor het Beheerplan Afval.

Hierbij dient de Inschrijver rekening te houden met het onderzoek 'Deel uw afval idee', dat in 2012 uitgevoerd is (zie kader). Resultaten van dit onderzoek dienen in ieder geval meegenomen en gecontroleerd te worden op bruikbaarheid voor het Beheerplan Afval. Het betrekken van bewoners mag niet een herhaling op 'Deel uw afval idee' zijn, wel aanvullend. Eventueel kan het 'podium' dat bij het onderzoek hoorde, opnieuw worden gebruikt voor het opstellen van het Beheerplan Afval.

Deel uw afval idee

In 2012 is, onder de naam 'deel uw afval idee' een oproep naar bewoners gedaan om hun mening te geven over hoe Tynaarlo met haar afval om zou moeten gaan. Vragen die aan de orde kwamen, waren:

- *Hoe kunnen we ons afval nog beter scheiden?*
- *Moet plastic apart en zo ja in een extra container of in een plastic zak?*
- *Is er een betere manier om oud papier in te zamelen?*
- *Hoe kunnen we de inwoners van Tynaarlo stimuleren om afval weg te gooien waar het hoort?*
- *Wat is het beste betalingssysteem?*
- *Kan de dienstverlening verbeterd worden en zo ja, hoe?*
- *Enzovoort enzovoort*

Alle ideeën over afvalinzameling waren welkom. Uitgangspunt was dat de kosten voor de afvalinzameling er niet door omhoog gaan.

Het onderzoek leverde circa 5500 reacties op. Het leidde onder andere tot het besluit om (in ieder geval) het jaar na het onderzoek door te gaan met het systeem waarbij bewoners hun afval op basis van gewicht betalen. De gemeente overwoog naar het volume van afval te kijken in plaats van gewicht, echter dat is door het onderzoek niet doorgegaan.

Uitgangspunten Beheerplan Afval

Uitgangspunten bij het opstellen van het Beheerplan Afval en waar rekening mee gehouden moet worden bij het opstellen:

- Samen met de gemeente de pijler van de Duurzaamheidsvisie verder uitwerken: 'Afval is grondstof' (kringlopen sluiten / circulaire economie). Onderdeel hiervan is:
 - Het formuleren van een missie en visie over deze pijler.
 - Invulling geven aan de vragen: wat heeft Tynaarlo concreet nodig om tot de circulaire economie te komen? Hoe kan de hoeveelheid restafval worden verminderd? Hoe kan het scheidingspercentage van ingezameld huisvuil worden verhoogd?
- Analyse huidige informatie, zoals benchmarkgegevens, Deel je Afval idee etc.
- Onderzoeken van een aantal scenario's die invulling geven aan de pijler (zie hierboven):
 - Formuleren van criteria waarop de scenario's getoetst worden, zoals kosten, kwaliteit en serviceniveau voor bewoners.
 - Inventarisatie welke systemen er zijn voor het inzamelen van huisvuil (op gebied van voor- en nascheiding etc.), incl. analyse van het huidige systeem van Tynaarlo (incl. lopende contracten). Aspecten waarmee rekening moet worden gehouden is dat er gekeken wordt naar 'best practices' van vergelijkbare gemeenten.
 - Doorrekening van scenario's: kosten per huishouden, evt. uitgesplitst naar fractie. Onderdeel is de vergelijking van de scenario's met de huidige kosten.
 - Toetsen van scenario's op criteria en benoemen risico's en kansen per scenario.
 - Opstellen voorkeursscenario: het advies dat aan de raad van Tynaarlo wordt voorgelegd om invulling aan de pijler 'Afval is grondstof' te komen en welke inzamelsystematiek daar het beste bij past.
 - Hoe om te gaan met bedrijfsafval en evenementenafval en de mogelijkheid onderzoeken hoe dit eventueel op de gemeentewerf ontvangen kan worden.
 - Kaders afvalbeleid:
 1. Maximaal 100 kg restafval per inwoner in 2020,
 2. Kostendeckende afvalstoffenheffing,
 3. Schone openbare ruimte,
 4. Voldoende service,
- Implementatieplan +monitoring van scenario, met stappenplan hoe het voorkeursscenario wordt ingevoerd (implementatie) en hoe (tussen)resultaten worden gemeten en gemonitord (monitoring). Dit gaat in ieder geval over de techniek (wijze van inzamelen) en gedragsbeïnvloeding / bewustwording (communicatie en participatie). Belangrijk is dat de implementatie een zekere flexibiliteit kent waardoor ingespeeld kan worden op ontwikkelingen en innovatie.
- Betrekken van inwoners en mogelijk andere partijen bij scenario's. Hierbij moet rekening worden gehouden met de resultaten van het onderzoek 'Deel je Afval'-idee en de bruikbaarheid voor het Beheerplan Afval. Tynaarlo is op zoek naar een participatievorm waarbij een representatief deel van de bevolking wordt betrokken en er gericht gevraagd wordt mee te denken over de scenario's.
- Opstellen Beheerplan Afval. Tynaarlo heeft de voorkeur voor een bondig rapport, waarbij achtergrondinformatie zoveel mogelijk in bijlagen wordt opgenomen.

Het opstellen van het Beheerplan Afval gebeurt met een compact projectteam van de gemeente, waarbij het bureau de rol opneemt van procesbegeleider, adviseur en opsteller van het plan (gemeente heeft hierbij een redactionele rol).

Toelichting:

1. Maximaal 100 kg restafval per inwoner

Op dit moment bieden de inwoners van Tynaarlo gemiddeld 143 kilogram per inwoner aan. Landelijk wordt gestreefd naar 100 kg.

Uit sorteeranalyses blijkt dat er nog diverse stoffen in de grijze container zitten die ook gescheiden worden ingezameld. Het gaat o.a. om gft, kunststof verpakkingen, drankenkartons en papier.

Volgens het collegemanifest is diftar een middel om inwoners bewust te maken van de hoeveelheid afval die ze produceren en op deze manier wordt de hoeveelheid afval terug gebracht.

De volgende maatregelen kunnen de scheiding van afval bevorderen:

- a. Gft - verlagen van het tarief per kilogram,
- b. Restafval - naast een tarief per kilogram ook een tarief heffen per aanbidding,
- c. Grof afval - instellen van een heffingsvrije hoeveelheid,
- d. Kunststof verpakkingen en drankenkartons inzamelen met een minicontainer.

2. Kostendekkende afvalstoffenheffing

De kosten van inzameling van huishoudelijk afval worden maximaal voor 100 % gedekt door de afvalstoffenheffing.

3. Schone openbare ruimte

Voorkomen moet worden dat inwoners afval op straat gooien of dumpen in de natuur.

4. Voldoende service

In het onderzoek wordt gekeken naar de frequenties van het inzamelen, waarbij wordt gezocht naar een optimum tussen het inzamelen, de milieudoelstellingen en de service naar onze inwoners.

Bedrijfsafval inzamelen

Er wordt een onderzoek gestart om afval van bedrijven en evenementen in te nemen op de milieustraat. Hiervoor is een aanpassing van de provinciale milieuvergunning noodzakelijk. Uitgangspunt is dat de kosten van inzameling van bedrijfsafval worden gedekt door middel van een kostendekkende tarifiering.

Aantal kilo's restafval per inwoner.

Het landelijke streefgetal voor 2020 bedraagt **100 kg**.

De inwoners van de gemeente Tynaarlo voldoen nog niet aan deze norm. Gemiddeld wordt **143 kg** per inwoner ingezameld. Dit houdt in dat er in Tynaarlo nog het een en ander veranderd moet worden aan de inzameling.

Sorteeranalyses

Uit recente sorteeranalyses van het restafval blijkt dat er nog diverse materialen in de grijze container zitten die ook gescheiden worden ingezameld. Het gaat om gft, kunststof verpakkingen, drankenkartons en papier.

Optimalisatie diftar

Volgens het collegemanifest 2014 – 2018 is diftar een middel om inwoners bewust te maken van de hoeveelheid afval die ze produceren en op deze manier wordt de hoeveelheid afval teruggebracht. Op de volgende manieren kan het huidige tarifiering worden aangepast.

- a. Gft : Verlagen van het tarief per kilogram naar mogelijk een nul-tarief
- b. Fijn restafval: naast een tarief per kilogram ook een tarief heffen per aanbieden van de minicontainer
- c. Inzamelen van plastic en drankenkartons in een minicontainer.